

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
МИНИСТЪР

ЗА П О В Е Д

№ РД 09 - 948/01.06.2009 г.

На основание чл. 36, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение, във връзка с чл. 42, ал. 1 и ал. 2 от Наредба № 3 от 15.04.2003 г. за системата на оценяване, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и ал. 2 от Административнопроцесуалния кодекс и във връзка с организирането и провеждането на държавните изпити за придобиване степен на професионална квалификация за професията

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М

Национална изпитна програма за провеждане на държавни изпити за придобиване на трета степен на професионална квалификация за професия код **343010 Финансист**, специалност код **3430102 Застрахователно и осигурително дело** от професионално направление код **343 Финанси, банково и застрахователно дело**, от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Контрол по изпълнението на заповедта възлагам на Кирчо Атанасов – заместник-министър.

ДАНИЕЛ ВЪЛЧЕВ
ЗАМЕСТИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ И
МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ДЪРЖАВНИ ИЗПИТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ

НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

	Код по СПОО	Наименование
Професионално направление	343	ФИНАНСИ, БАНКОВО И ЗАСТРАХОВАТЕЛНО ДЕЛО
Професия	343010	ФИНАНСИСТ
Специалност	3430102	ЗАСТРАХОВАТЕЛНО И ОСИГУРИТЕЛНО ДЕЛО

Утвърдена със заповед № РД 09 - 948/01.06.2009 г.

София, 2009 година

I. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитна програма е предназначена за организиране и провеждане на държавни изпити по теория и практика на професията и специалността за придобиване на трета степен професионална квалификация по професия **343010 Финансист**, специалност **3430102 Застрахователно и осигурително дело**, от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл.6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Целта на настоящата изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетентности на обучаваните, изискващи се за придобиване **трета степен** на професионална квалификация по изучаваната професия и специалност.

Националната изпитна програма е разработена във връзка с чл. 36 от Закона за професионално образование и обучение, в съответствие с Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация (Наредба № 30 от 11.11.2003 г. за придобиване на квалификация по професия **Финансист**, изд. ДВ, бр. 13/17.12.2004, в сила от 17.02.2004 г.).

Държавните изпити по теория и по практика на професията и специалността се провеждат в съответствие с изискванията на ЗПОО и Наредба № 3 от 15.04.2003 г. за системата за оценяване.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

Настоящата национална изпитна програма съдържа:

- 1. За държавния изпит по теория на професията и специалността:**
 - а. Изпитните теми с план-тезиса на учебното съдържание..
 - б. Критерии за оценяване.

- 2. За държавния изпит по практика на професията и специалността:**
 - а. Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания.
 - б. Критерии за оценяване.

- 3. Система за оценяване.**

- 4. Препоръчителна литература.**

- 5. Приложения:**
 - а. Примерен изпитен билет за държавния изпит по теория на професията и специалността.
 - б. Примерно задание за разработване и защита на бизнес-проекта.

III. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Изпитни теми с план-тезис на учебното съдържание и критерии за оценка

Изпитна тема № 1: Предприятия - същност, видове, производствени фактори

План-тезис:

- * Същност, видове и цели на предприятието.
- * Производствени фактори на предприятието.
- * Функциониране на предприятието в пазарни условия.

Приложна задача:

Една секретарка владее два езика и е много добре възнаградена от работодателя. Задачата ѝ е да превежда търговската кореспонденция на предприятието. Работи сама в малка хигиенична стая, обзаведена с всичко необходимо за преводаческата ѝ работа. Служител от куриерската служба ѝ носи в началото на работния ден писмата за превод, а в края на работния ден ги взема от нея. След известно време секретарката напуска и започва работа на по-ниско заплатено работно място.

Каква може да е причината за това?

Критерии за оценяване на изпитна тема № 1	Максимален брой точки
1. Дефинира същността, видовете и целите на предприятието.	10
2. Обяснява производствените фактори на предприятието.	10
3. Анализира понятията: производствена програма, качество и управление на качеството, конкурентноспособност и икономическо стимулиране на труда.	15
4. Интерпретира категориите: Себестойност и фактори за намаляването ѝ; кредит – същност и видове; взаимоотношения на предприятията с банките.	15
5. Решава приложната задача.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 2: Предприятието и неговата обкръжаваща среда

План-тезис:

- * SWOT анализ. Микро- и макросреда.
- * Влиянието на факторите на обкръжаващата среда и рисковете на предприятието.

Приложна задача:

Предприятието има следните партньори:

Собственици, кредитори, клиенти, персонал, доставчици, държава, общини, синдикати, камари и др. Посочете изискванията на всеки един от тях към предприятието.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 2	Максимален брой точки
1. Дефинира обкръжаващата среда и SWOT анализа.	10
2. Разбира икономическата терминология, свързана с факторите на обкръжаващата среда.	10
3. Показва възможностите за качествен SWOT анализ.	15
4. Анализира възможностите и влиянието на факторите на обкръжаващата среда и рисковете на предприятието.	15
5. Решава приложната задача.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 3: Трудово право

План-тезис:

- * Трудово правоотношение.
- * Трудов договор.
- * Обществено осигуряване и застраховане.

Казус:

Иван Колев работи във фирма за производство на зеленчукови консерви. През месеците февруари, март и април работата значително намалява. По тази причина работодателят издал писмена заповед за установяване на четиричасов работен ден за период от четири месеца за всички работници и служители във фирмата, без значение каква е продължителността на работното време, предвидена в индивидуалните им трудови договори. Иван Колев се противопоставил, тъй като според него работодателят не може едностранно да променя договорно установените условия на трудовия договор без съгласието на работници и служители. Работодателят не се съобразил с противопоставените аргументи.

1. Законосъобразно ли е работодателят едностранно да установи непълно работно време на работници и служители?
2. Има ли нарушение на трудовото законодателство според фактическата обстановка?
3. Правилни ли са възраженията на Иван Колев срещу действията на работодателя?

Критерии за оценяване на изпитна тема № 3	Максимален брой точки
1. Познава особеностите на трудовото право и видовете трудови договори.	10
2. Назовава клаузите на договорите за трудово правоотношение и изискванията за съставяне на такива договори.	10
3. Разбира правата и задълженията на страните в трудовото правоотношение.	15
4. Описва системата и особеностите на общественото осигуряване и застраховането на персонала.	15
5. Решава казуса.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 4: Финансово и данъчно право

План-тезис:

- * Финансови и данъчни правни норми.
- * Субекти на данъчното право.
- * Финансов и данъчен контрол.
- * Имуществена отговорност.

Казус:

Попов бил назначен на длъжност – домакин в една от държавните агенции. Като такъв той е приемал на склад доставените за нуждите на агенцията офис оборудване, канцеларски материали, консумативи за ползваната техника, препарати за почистване и други подобни. Срещу представени на утвърдени от директора на агенцията искания Попов разпределял съхраняваните от него стокови материални ценности на съответните служители.

В края на годината органите на държавната финансова инспекция извършили проверка на дейността на агенцията, в това число на Попов. Установено било, че липсват материали и консумативи на стойност 4850 лева.

На тази основа финансовите инспектори съставили срещу Попов акт за начет за 4850 лева и му го връчили за обяснения. В дадения му от финансовите инспектори срок Попов посочил в обясненията си, че не е съгласен с констатацията поради следните причини:

1. По време на ползването на редовната си годишна отпускат по устно нареждане на административния секретар на агенцията е бил заместваем от един от шофьорите в агенцията.

2. Понякога материалите и консумативите били получавани по спешност от отделните служители с условието, че по-късно ще представят оформени по съответния ред искания за това, но такива все още не били представени.

Въпреки възраженията, финансовите инспектори приели, че е налице вреда, причинена от Попов, и изпратили акта за начет заедно със съпроводително писмо до Районния съд за търсене на пълна имуществена отговорност на Попов. Срещу изпратеното от съда уведомление Попов отново повторил направените вече възражения.

В съдебното заседание обаче Попов възприел пасивно поведение, като заявил, че не е длъжен да оборва констатациите в акта за начет, който за него няма доказателствена сила. По негово мнение съставителите на акта следва да докажат, че той е присвоил материали на посочената стойност.

Посочете:

1. В кои случаи се носи пълна имуществена отговорност и попада ли сред тях случаят с Попов?
2. Има ли акта за начет доказателствена сила и ако има в какво се изразява тя?
3. Какво е правното значение на възраженията, направени от Попов?
4. Правилно ли е съставен актът за начет срещу Попов?

Критерии за оценяване на изпитна тема № 4	Максимален брой точки
1. Формулира същността, структурата, системата и значението на финансовото право в условията на пазарното стопанство.	10
2. Работи свободно с понятията: финансово-правни норми и субекти на финансовото правоотношение.	10
3. Показва необходимостта от финансов контрол, изразява непримиримост към неизпълнение на финансови задължения, престъпления по служба, подкупи и документни престъпления.	15
4. Дефинира погасяването на финансовите правоотношения и имуществената отговорност.	15
5. Решава казуса.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 5: Финанси и пари

План-тезис:

- * Държавата като първопричина за финансите.
- * Еволюция на финансите.
- * Основни теории за финансово-икономическата политика на държавата.
- * Публични блага - същност и видове.

Приложна задача:

Посочете защо частните блага се придобиват от потребителите по еднаква цена, но в различни количества, а обществените - по различна цена, но в еднакво количество.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 5	Максимален брой точки
1. Дефинира същността на категорията финанси и предпоставките за възникването им. Разкрива първо-причините за появата на парите и финансите.	10
2. Обяснява икономическите функции и необходимостта от намесата на държавата в стопанството. Посочва нейната роля за задоволяване на обществените потребности чрез производството на публични блага.	10
3. Описва функциите на финансите. Познава финансите като инструмент за държавна намеса.	20
4. Интерпретира въпросите, свързани с публичните блага.	10
5. Решава приложната задача.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 6: Държавен бюджет

План-тезис:

- * Възникване, формиране и развитие на държавния бюджет.
- * Принципи за изграждане и функциониране на бюджета.
- * Видове бюджети.
- * Бюджетна технология и бюджетен процес.

Приложна задача:

От какво зависи според вас успеха на дадена бюджетна политика?

Критерии за оценяване на изпитна тема № 6	Максимален брой точки
1. Формулира същността, възникването, формирането и развитието на държавния бюджет.	5
2. Описва принципите за изграждане и функциониране на държавния бюджет. Разграничава отделните видове бюджети.	10
3. Показва бюджетната технология и бюджетния процес.	20
4. Дефинира правните норми, свързани с държавния бюджет.	15
5. Решава приложната задача.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 7: Инвестиране на капитала на фирмата

План-тезис:

* Същност и особености на инвестиционния процес.

* Методи за подбор на ефективни инвестиционни решения в дълготрайни материални активи и краткотрайни материални активи.

Приложна задача:

Посочете показателите, които дефинират инвестиционния риск:

а).....

б).....

Критерии за оценяване на изпитна тема № 7	Максимален брой точки
1. Дефинира същността и обхвата на инвестиционния процес и класификацията на инвестициите на фирмата.	5
2. Анализира и оценява инвестициите в дълготрайни материални активи. Разграничава методите за оценка и ефективността на капиталовата инвестиция.	15
3. Характеризира инвестирането в краткотрайни активи.	15
4. Интерпретира въпросите, свързани с краткосрочното финансиране на фирмата.	20
5. Решава приложната задача.	5
Общ брой точки	60

*Изпитна тема № 8: Застрахователен пазар***План-тезис:**

* Принципи за създаване и функциониране на застрахователен пазар.

* Видове застрахователни пазари.

* Участници на застрахователен пазар.

* Застрахователна услуга.

Приложна задача:

Загубили сте позициите на застрахователния пазар. Имате два изхода за възвръщане на загубените позиции:

- намаляване на цените или

- повишаване на качеството

Анализирайте и двете възможности и се мотивирайте коя ще изберете.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 8	Максимален брой точки
1. Формулира същността, принципите и функционирането на застрахователния пазар.	10
2. Дефинира детайлно застрахователния продукт като особен вид услуга.	10
3. Анализира застрахователната услуга като високо интелектуален продукт.	15
4. Познава организационните форми на застрахователния пазар и участниците на него.	15
5. Решава приложната задача.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 9: Обезщетения

План-тезис:

- * Право на обезщетения.
- * Парични обезщетения, парични помощи.
- * Документи за изчисляване на паричните обезщетения и паричните помощи.
- * Изплащане на паричните обезщетения и паричните помощи.

Приложна задача:

Посочете случаите, при които не се полагат обезщетения.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 9	Максимален брой точки
1. Разпознава класификацията на паричните обезщетения и паричните помощи.	10
2. Описва реда за подаване на документите за изчисляване и изплащане на паричните обезщетения и паричните помощи.	10
3. Дефинира изчисляването на паричните обезщетения и паричните помощи.	15
4. Формулира изплащането на паричните обезщетения и паричните помощи.	15
5. Решава приложната задача.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 10: Пенсионно осигуряване

План-тезис:

- * Пенсионни осигуровки.
- * Осигурителен доход.
- * Основно пенсионно осигуряване.
- * Допълнително задължително пенсионно осигуряване.

Приложна задача:

Посочете кои са основните правила на пенсионното осигуряване.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 10	Максимален брой точки
1. Познава същността на пенсионните осигуровки и осигурителния доход.	10
2. Анализира различните видове пенсии.	10
3. Прецизно представя установяването на осигурителния стаж и осигурителния доход.	15
4. Умело интерпретира определянето на дохода, от който се изчисляват пенсиите.	15
5. Решава приложната задача.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 11: Отчитане на разчетите на застрахователното дружество

План-тезис:

- * Характеристика на разчетите като обект на отчитане.
- * Организация на синтетичното и аналитичното отчитане на отчетите.
- * Отчитане на разчетите по застраховка.
- * Отчитане на общи разчети.

Приложна задача:

В ЗАД “Витоша” застрахователен агент Георги Петров с номер 063 събира застрахователна премия за 2000 лв. за застраховка “Пълно Каско” на МПС и превежда 85% от нея по разплащателната сметка на застрахователното дружество в “Булбанк” АД, а останалите 15% задържа като аквизиционна комисионна за посредничество.

Иска се: Да се съставят счетоводни записвания за посочените застрахователни операции.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 11	Максимален брой точки
1. Формулира характеристиката на разчетите на застрахователното дружество.	5
2. Познава добре организацията на синтетичното отчитане на разчетите в застрахователното дружество.	15
3. Анализира отчитането на разчетите по застраховането.	10
4. Интерпретира отчитането на общи разчети в застрахователното дружество.	20
5. Решава приложната задача.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 12: Отчитане на пенсиите.

План-тезис:

- * Процедури по отпускане на пенсии и взаимоотношения между субектите.
- * Отчитане на приходите за пенсии.
- * Отчитане на разходите за пенсии в системата на НОИ.
- * Отчитане на изплатените пенсии в ЦУ на НОИ.

Приложна задача:

В териториалното поделение на НОИ - Варна, са извършени следните стопански операции за отчитане на приходите и разходите за пенсии:

1. Получени са от ЦУ на НОИ средства в размер на 120 000 лв. за изплащане на пенсии. Платежно нареждане.

2. С платежно нареждане са преведени суми за изплащане пенсии на ТП “Български пощи” – Варна, в размер на 100 000 лв. и на “Банка ДСК” – Варна – 20 000 лв. Начислени са разходите за изплатените пенсии.

3. Получено е съдебно решение за запор от 30 лв. върху пенсията на Мария Петрова. Изпратено е уведомлението за запора на ТП “Български пощи” – Варна.

4. Представени са отчети за изплатените разходи за пенсии от ТП “Български пощи” чрез пощенските станции в размер на 97 000 лв. и чрез “Банка ДСК” – 20 000 лв.

Неизплатените суми за пенсии от пощите въз основа на отчетите за пенсии от ТП “Български пощи” и сборната ведомост, както и удържаният запор върху пенсията на Мария Петрова от 30 лв., са върнати и са постъпили по текущата банкова сметка с платежни нареждани. Сумата на запора е преведена по предназначение. Платежно нареждане.

5. Надвзета е пенсия от пенсионерите Недко Николов в размер на 120 лв. и от Борислав Ангелов за 130 лв. Издадени са съответните документи за възстановяване на сумите по надвзетите пенсии.

6. Получено е от банката платежно нареждане, с което Недко Николов възстановява надвзетата пенсия в размер на 120 лв.

7. Пенсионерът Борислав Ангелов отказва да възстанови надвзетата пенсия. Уведомена е Агенцията за държавни вземания и принудително събиране на пенсията.

8. Неизплатените суми за пенсии са върнати в ЦУ на НОИ с платежно нареждане.

Иска се: Да се осчетоводят извършените стопански операции във връзка с отчитането на приходите и разходите за пенсии.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 12	Максимален брой точки
1. Познава управлението на пенсионното дело у нас.	10
2. Анализира средствата, необходими за изплащане на пенсиите.	10
3. Обяснява организацията на работа и нормативните правила по отпускането и изплащането на пенсии.	15
4. Интерпретира въпросите по отчитане на изплатените пенсии в ЦУ на НОИ и от отдел “Пенсии” в териториалното поделение на НОИ.	15
5. Решава приложната задача.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 13: Валута. Валутен пазар. Валутен курс. Валутен арбитраж

План-тезис:

- * Валутата като стока.
- * Валутен пазар.
- * Видове сделки на валутния пазар.
- * Валутен курс.
- * Котиране и котировки.
- * Валутен арбитраж.

Приложна задача:

Посочете примери в дадените групи фактори, които оказват влияние върху движението на валутните курсове.

- а) политически.....
- б) икономически.....
- в) финансови.....
- г) психологически.....
- д) законодателни.....
- е) пазарни.....

Критерии за оценяване на изпитна тема № 13	Максимален брой точки
1. Дефинира валутата като стока; валутния пазар и видовете сделки на него; валутния курс и валутните котировки.	5
2. Борави свободно с понятията – търсене и предлагане на валутите; фиксинг, кръстосани курсове; цена на валутата.	15
3. Познава особеностите на различните валутни сделки; начини за плащане на ценни книжа, използвани от банките.	20
4. Интерпретира въпросите, свързани с валутния арбитраж.	15
5. Решава приложната задача.	5
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 14: Отчитане на приходите в застрахователното дружество

План-тезис:

- * Същност и обхват на приходите като обект на отчитане.
- * Отчитане на приходите по пряко застраховане.
- * Отчитане на приходите от застраховане.
- * Отчитане на приходите от продажби, приходите от възстановени загуби от обезценки, приходи за бъдещи периоди.
- * Финансови приходи и извънредни приходи.

Приложна задача:

В ЗАД “Прима инс” застрахователен агент Марин Недев събира застрахователна премия във валута (1000 щ. \$ по курс 1,60 лв.) с легова равностойност 1600 лв. за застраховка “Гражданска отговорност за чужбина” (“Зелена карта”) и застрахователна премия в легове за 3000 лв. за застраховка “Пълно Каско” на МПС. Превежда цялата събрана премия във валута и 2310 лв. от премията в легове по разплащателните сметки във валута и легове на дружеството, като си спира комисиона за посредничество в размер на 15% (690 лв. за валутата и за леговете от събраната застрахователна премия в легове).

Иска се: Да се съставят счетоводни записвания за извършените застрахователни операции.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 14	Максимален брой точки
1. Познава същността и обхвата на приходите като обект на отчитане.	5
2. Представя усвоени знания, свързани с отчитането на приходите по пряко застраховане, презастраховане и от продажба.	15
3. Познава отчитането на приходите от възстановени загуби от обезценки, приходите от бъдещи периоди.	15
4. Анализира финансовите приходи и извънредните приходи на застрахователното дружество.	15
5. Решава приложната задача.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 15: Застраховане - риск. Видове застраховане

План-тезис:

- * Същност на застраховането.
- * Риск и рисковата политика.
- * Видове риск.
- * Видове застраховане.

Приложна задача:

Сграда е унищожена наполовина от пожар. По време на пожара сградата е имала стойност 100 000 EUR:

- а) Колко изплаща застрахователят, ако сградата е била застрахована за 40 000 EUR.
- б) Разходите по възобновяването възлизат на 30 000 EUR. Какви клаузи би трябвало да съдържа застрахователният договор, за да бъдат изплатени от застрахователя пълните разходи по възобновяването.

Критерии за оценяване на тема № 15	Максимален брой точки
1. Познава същността и рисковата политика.	10
2. Познава видовете застраховане.	10
3. Познава механизма на сключване на застрахователния договор, правата и задълженията на участниците в процеса.	15
4. Познава правните основи на застраховането и общите условия за сключване на сделки.	15
5. Решава приложната задача.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 16: Застрахователни разноски

План-тезис:

- * Особености на застрахователните разноски.
- * Видове разноски.
- * Фактори, влияещи върху размера на разноските.

Приложна задача:

Коментирайте израза “Колкото по-голяма е степента на унифициране на застраховките, колкото по-малко комплицирана е формата на застраховане, колкото по-дълъг е срокът на застраховките, толкова разноските на застрахователя са по-малки.

Критерии за оценка на тема № 16	Максимален брой точки
1. Формулира постановката на въпроса и посочва специфичните особености на застрахователните разноски.	10
2. Характеризира видовете застрахователни разноски.	10
3. Познава факторите, влияещи върху размера на застрахователните разноски.	15
4. Посочва насоките за намаляване на застрахователните разноски.	15
5. Решава приложната задача.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 17: Маркетинг в застраховането

План-тезис:

- * Понятие за маркетинг.
- * Маркетинг за услуги.
- * Застрахователен маркетинг.
- * Маркетингова политика на Застрахователно дружество.

Приложна задача:

Опишете най-подходящата маркетингова стратегия на застрахователната фирма, предлагаща основно застраховка “Живот”.

Критерии за оценка на тема № 17	Максимален брой точки
1. Познава същността на маркетинга в застраховането.	10
2. Познава и анализира маркетинговата политика на застрахователното дружество.	15
3. Анализира факторите, които оказват влияние при избор на маркетингова стратегия на застраховане.	10
4. Интерпретира характерните черти на маркетинга в застраховането.	15
5. Решава приложната задача.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 18: Правни основи, организиране и финансиране на Социалното осигуряване

План-тезис:

- * Осигурителен фонд.
- * Приходи на Социалното осигуряване.
- * Източници на осигурителния фонд.

Приложна задача:

Посочете условията за получаване на обезщетение за бременност и раждане, на които трябва да отговаря самоосигуряваща се майка.

Критерии за оценяване на тема № 18	Максимален брой точки
1. Дефинира финансовото устройство на фонд “Обществено осигуряване”.	10
2. Познава управлението на Социалното осигуряване.	15
3. Представя особеностите на осигуряването на различните категории осигурени лица.	10
4. Регламентира източниците за финансиране на фонда.	20
5. Решава приложната задача.	5
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 19: Социално осигуряване и социална политика

План-тезис:

- * Същност и възникване на Социалното осигуряване.
- * Социална политика.
- * Форми на осигуряване.

Приложна задача:

Изпълнител е получил възнаграждение от 600 лв. по граждански договор за отделен месец през 2008 г. за творчески труд с право на 40 % нормативно признати разходи. Определете осигурителния доход и пенсионната осигуровка.

Критерии за оценяване на тема № 19	Максимален брой точки
1. Представя Социалното осигуряване като форма на издръжка на нетрудоспособните лица. Формира понятието социална политика.	10
2. Посочва формите на осигурителната защита на гражданите.	10
3. Характеризира основните понятия и категории, свързани със социалното осигуряване.	15
4. Познава нормативните документи в системата на социалното осигуряване.	15
5. Решава приложната задача.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 20: Осигурителен риск

План-тезис:

- * Осигурителен риск и осигурителен случай.
- * Видове пенсии.
- * Парични обезщетения при различни видове риск.

Приложна задача:

Попълнете празните места в текста:

С § 95 от Закона за държавния бюджет на република България за 2008 г. се променя член 40, ал. 2 от Закона за здравното осигуряване, като здравно-осигурителната вноска за лицата до 18 г. и след навършването на тази възраст до навършване на средното образование и е в размер на от минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица и е за.....

Критерии за оценяване на тема № 20	Максимален брой точки
1. Дефинира понятието осигурителен риск.	5
2. Показва знание по видове осигурителни рискове в България, гарантирани с осигурителна защита.	15
3. Познава характерните особености на паричните обезщетения при различните рискове.	15
4. Показва знания за прилагането на отделни форми на здравно осигуряване.	15
5. Решава приложната задача.	10
Общ брой точки	60

2. Критерии за оценяване

Комисията по оценяване на изпита по теория на професията и специалността, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, определя за всеки критерий конкретни показатели, чрез които да се диференцира конкретният брой присъдени точки.

IV. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания.

Изпитът по практика на професията и специалността се изразява в разработване и защита на бизнес проект от екип до трима ученици или като индивидуална разработка.

Бизнес проектът включва:

* Увод – въведение в проблема, мотивация и обосновка на избора

* Маркетинг

а) маркетингово проучване

б) статическа обработка на резултатите от маркетинговото проучване

в) сегментиране, избор и характеристика на целевия пазар

г) разработване на маркетингова стратегия

* Организация на дейността

а) избор на правна форма

б) избор на организационна структура на управление

в) организация на дейността

* Финансова част

а) показатели, характеризиращи финансовото състояние на дейността – финансов анализ

* Заключение, изводи и тенденции

Темите на индивидуалните/екипните практически задания (бизнес проекта) се изготвят от комисията за провеждане и оценяване на изпита по практика на професията и специалността в училището/обучаващата институция.

Бизнес проектът се предават на изпитната комисия по практика на професията и специалността, назначена от директора на училището/обучаващата институция, 30 дни преди защитата.

2. Критерии за оценяване.

За всеки бизнес проект комисията по провеждане и оценяване на изпита по практика на професията и специалността, назначена със заповед на директора на училището /ръководителя на обучаващата институция/ разработва показатели по критериите, определени в таблицата.

№	Критерии	Точки
1	Въведение в проблема, мотивация и обосновка на избора	5
2	Умения за прилагане на маркетинговия инструментариум	10
3	Умения за съставяне на организационно-управленски план	5
4	Умения за разработване на финансов анализ	15
5	Умения за изготвяне на прогнози и обосновки	15
6	Умения за използване на технически средства и естетическо оформление на разработката (графики, таблици, диаграми). Използване на нагледни материали – рекламни материали, компютърна мултимедийна презентация	5
7	Умение за презентирание на разработката	5
	Общ брой точки	60

Посочва се максималният брой точки, който се поставя при пълно, вярно и точно изпълнение на показателя. Те са в съответствие с посочените в Държавното образователно изискване за придобиване квалификация по професията **Финансист**.

V. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Максималният брой точки за всяка изпитна тема или за всяко изпитно задание е 60. Неправилният отговор се оценява с 0 точки. Непълният отговор се оценява с част от точките за верен и пълен отговор.

Преминаването от точки в цифрова оценка съгласно чл. 7, ал. 4 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване се извършва по следната формула:

Цифрова оценка = общият брой точки от всички критерии : 10

Получената цифрова оценка се изчислява с точност до 0,01.

Оценяването на писмените работи от държавния изпит по теория е в съответствие с чл. 46 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване.

Изпълнението на практическото задание от държавния изпит по практика се оценява в съответствие с чл. 48 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване.

VI. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Драганов, Хр. и колектив. Застраховане. София, "Фарком", 1998.
2. Стоянов, В. Публични финанси. "Галик"- 1995.
3. Дончев, Д. и колектив. Икономика на предприятието. София, "Мартилен", 2006.
4. Попов, Д. и колектив. Икономика на предприятието. София, "Мартилен", 2005.
5. Пенева, М. Социално и здравно осигуряване. София, "Сиела", 2008.
6. Радков, Р. Пари, банки и парична политика. София, "Мартилен", 2001.
7. Коцев, Цв. и колектив. Публични финанси. Варна, 2005.
8. Шнайдер, В., Шванкхардт, К., Вирт, Х., Грбенич, Щ. Икономика на предприятието – 1, 2, 3. София, "Manz" Тилия, 1998.
9. Авторски колектив с ръководител Йордан Христосков. Социално осигуряване. 2008, София, ИК "Труд и право", 2008.
10. Стефанов, Г. и колектив, Фирмено право. София, "Мартилен", 2007.
11. Социално осигуряване. София, 2008.
12. Нейков, М. Застрахователно и осигурително счетоводство. София, 2007.

VII. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

1. Иванка Цветкова – Варненска търговска гимназия “Г. С. Раковски”
2. Валентин Христов – Варненска търговска гимназия “Г. С. Раковски”

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

а) Примерен изпитен билет

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

**по професията 343010 Финансист
специалността 3430102 Застрахователно и осигурително дело**

Изпитен билет № 18

Изпитна тема: **Правни основи, организиране и финансиране на социалното осигуряване**

План-тезис:

- * Осигурителен фонд.
- * Приходи на Социалното осигуряване.
- * Източници на осигурителния фонд.

.....

Приложна задача:
Посочете условията за получаване на обезщетение за бременност и раждане, на които трябва да отговаря самоосигуряваща се майка.

.....

Описание
на дидактическите материали:.....

Председател на изпитната комисия:.....
(име, фамилия) (подпис)

Директор/Ръководител на обучаващата институция:.....
(име, фамилия) (подпис)
(печат на училището/обучаващата институция)

б) Примерно индивидуално практическо задание

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

**по професията 343010 Финансист
специалността 3430102 Застрахователно и осигурително дело**

Индивидуално практическо задание №..12

На ученика/обучавания

(трите имена на ученика/обучавания)

отклас/курс,

начална дата на изпита: начален час:

крайна дата на изпита: час на приключване на изпита:

1. Да се изготви индивидуална разработка (бизнес проект) на тема:

„ Създаване на застрахователно дружество „Виктория” – АД”

2. Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на практическото задание/защита на бизнес проект:

Кратко описание на целите на разработката в съответствие с изискванията по раздел IV на Националната изпитна програма за провеждане на държавен изпит за придобиване на трета степен на професионална квалификация;

Използване на презентационни и нагледни материали;

Насоки за изводи и тенденции като резултат от разработката.

УЧЕНИК/ОБУЧАВАН:
(име, фамилия) (подпис)

Председател на изпитната комисия:.....
(име, фамилия) (подпис)

Директор/Ръководител на обучаващата институция:.....
(име, фамилия) (подпис)
(печат на училището/обучаващата институция)